

ÖĞRETMENLERİN MESLEKİ GELİŞİM ÖZYETERLİLİKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

EVALUATION OF TEACHERS' PROFESSIONAL DEVELOPMENT SELF-EFFICIENCY

Salih Kürşat YAKIN¹, Zuhul YILMAZ KURUN², Gani ÖZBEK³

Makalenin Alanı: Eğitim Teknolojileri

Makale Bilgileri

Geliş Tarihi

06.09.2023

Kabul Tarihi

18.10.2023

Anahtar Kelimeler

Öğretmen, meslek, gelişim, özyeterlilik

Özet

Eğitimin niteliğinin artırılması için öğretmenlik mesleğinin statüsünün yükseltilmesi gerektiği bir gerçektir. Öğretmenlik mesleğinin genel yeterlilikleri çerçevesinde hazırlanmış mesleki gelişim eğitim sistemi, öğretmenlerin alanda gösterdiği gelişimleri takip etmekte yararlı olacaktır. Yapılan çalışma, öğretmenlerin mesleki gelişim özyeterliliklerinin farklı demografik değişkenlere göre nasıl değişiklik gösterdiğini incelemektedir. Analiz sonuçları, yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu ve çalışılan okulda görev yapma süresi gibi değişkenlerin özyeterlilik algısı üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığını göstermiştir. Ancak, mesleki kıdem bağlamında, 1-5 yıl arasında kıdeme sahip öğretmenlerin özyeterlilik algılarının istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu saptanmıştır. Mesleki kıdemin, özyeterlilik algısı üzerinde önemli bir rol oynadığı belirlenmiştir. Bu, yeni öğretmenlerin kariyerlerinin başında mesleki özgüven kazanma konusunda ne gibi olumlu deneyimlere sahip olduklarına dair daha fazla bilgi edinmemiz gerektiğini göstermektedir. Diğer demografik değişkenlerin özyeterlilik üzerindeki potansiyel etkileri henüz tam olarak araştırılmamıştır. Özellikle etnik köken, coğrafi bölge ve özel eğitim alıp almadıkları gibi faktörlerin bu algı üzerindeki etkisi gelecekteki araştırmalarda incelenebilir. Özetle, öğretmenlerin mesleki özyeterlilik algıları, eğitimde kalite ve başarı için kritik bir unsurdur.

Article Info

Received

06.09.2023

Accepted

18.10.2023

Keywords

Teacher, profession, development, self-efficacy

Abstract

It is a fact that the status of the teaching profession must be raised in order to increase the quality of education. The professional development education system prepared within the framework of the general competencies of the teaching profession will be useful in following the developments of teachers in the field. The study examines how teachers' professional development self-efficacy varies according to different demographic variables. The analysis results showed that variables such as age, gender, marital status, educational status and length of service at the school did not have a significant effect on the perception of self-efficacy. However, in the context of professional seniority, it was determined that the self-efficacy perceptions of teachers with 1-5 years of seniority were statistically significantly higher. It has been determined that professional seniority plays an important role on self-efficacy perception. This suggests that we need to learn more about what positive experiences new teachers have in gaining professional confidence at the beginning of their careers. The potential effects of other demographic variables on self-efficacy have not yet been fully explored. In particular, the effects of factors such as ethnicity, geographical region and whether they receive special education on this perception can be examined in future research. In summary, teachers' perceptions of professional self-efficacy are a critical element for quality and success in education.

¹ İbni Sina Ortaokulu, İstanbul, e-mail: kursat_yakin76@hotmail.com, ORCID: 0009-0002-1702-6453 (Sorumlu Yazar / Corresponding Author)

² İbni Sina Ortaokulu, İstanbul, e-mail: zyilmazkurun@gmail.com, ORCID: 0009-0008-8659-1134

³ Sancaktepe Halime Hatun İlkokulu, İstanbul, e-mail: ganiozbek@gmail.com, ORCID: 0009-0001-5055-0778

1. GİRİŞ

Öğrenci performansı ve öğrenme sürecinin sürekli gelişimi, eğitimdeki kaliteye işaret eden anahtar unsurlardır (Akgündüz vd., 2015). Ancak eğitimde öğrenci performansını belirleyen sayısız etmen bulunmaktadır. Bu etmenler arasında öğrencinin yetenekleri, hedefleri, teşvik seviyesi, tutumları; ailevi destek, arkadaş çevresinin yetenekleri, okulun yapılanması, ders müfredatının özellikleri ve kapsamı, öğretmenin yetenekleri, bilgisi, yaklaşımları ve pratiği bulunmaktadır. Ancak birçok ülkede ortak bir görüş olarak, öğretmenin niteliği öğrenci performansını en fazla etkileyen faktördür. Bu durumda, eğitim sisteminin niteliğinin, içerisindeki öğretmenlerin niteliğinden bağımsız olamayacağı sonucuna varılır (Barber & Mourshed, 2007).

Öğretmenin yetkinliği, başlangıçta öğretmenin eğitimdeki başlangıç seviyesi ve hizmet içi becerileriyle yakından bağlantılıdır. Aynı zamanda, günümüzün ihtiyaçlarına uygun bilgi ve yeteneklerini sürekli olarak güncellemesiyle de alakalıdır. Öğretmenlerin verimli bir şekilde görevlerini yerine getirebilmeleri ve en etkili eğitim metodlarını benimseyebilmeleri adına, mesleki gelişimlerini sürekli kılmalıdır (Mizell, 2010).

1.1. Mesleki Gelişimin Tanımı

Mesleki gelişim kavramı, literatürde öğretmenin evrimi, iç eğitim, ekip ilerlemesi, kariyer evrimi, ekipman gelişimi, uzmanlık ilerlemesi, devamlı uzmanlık ilerlemesi, süregelen eğitim ve ömür boyu bilgi edinme terimleri ile temsil edilebilir (Wermke, 2013).

Bu terimler yapısal olarak benzer unsurları barındırırken, farklı araştırma uzmanlarına göre değişik çağrışımlar yapabilir. Mesleki ilerleme, belirli bir alandakiler için süregelen uzmanlık eğitimlerini ve çalışmalarını kapsayan “ekipman evrimi” teriminin modern bir alternatifidir. Mesleki ilerleme, genellikle bir uzmanın alandaki ilerlemesini belirtmek amacıyla kullanılır. Uzmanlık yapan bireyin, meydana gelen bilgi ihtiyacına cevap olarak uzmanlık bilgisini ve yeteneklerini artıran, devamlı bilgi edinmeyi zorunlu kılan bir yolculuk olarak da adlandırılır (Hoque ve ark., 2011).

1.2. Öğretmenlik Mesleği ve Mesleki Gelişim

Öğretmen, bir ulusun ruhunu ve varlığını biçimlendiren, insana değer katan kişidir. Bir sanatçı kadar yeteneklidir öğretmen ve toplum onun yarattığı bir başyapıttır (Değirmencioğlu ve Küçükahmet 1999). Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO 2015) raporunda öğretmenlik mesleğinin önemine dair şu ifadelere yer verilmiştir: “Gençlerin geleceğe güvenle bakması ve yarını vizyonla inşa etmesi için kritik bir rol oynamaktadır.”

Eğitim, sürekli evrim ve adaptasyon içinde olmalıdır. Yenilikçilere göre, birey eğitim sürecinde canlı, katılımcı olmalı ve bilimsel metotları kullanarak kendini geliştirmelidir.

İlğan (2013) belirttiği üzere, mesleki gelişim aktiviteleri, öğretmenin planlı öğrenme deneyimleri ile sürekli, geniş kapsamlı ve belirli ihtiyaçlara dayanan; öğrenci performansını ve başarıyı yükselten, eğitimde etkililiği hedefleyen hareketlerdir. Özcan (2011) göre, öğretmenler, meslek yaşamları boyunca, eğitim süreçlerinden itibaren sürekli öğrenen bireyler olmalıdır. Çünkü teknolojik ve bilimsel yeniliklerle sürekli evrilen bir toplumda sadece mesleğinde ilerleyen öğretmenler ayrıcalıklı olacaktır. Tüm meslek dallarında ve geleneksel organizasyonlarda olduğu gibi bilgi devrimi, öğretmenliği de yenilikçiliğe itmektedir.

Day (1999) daha geniş bir perspektifle mesleki gelişimi; “okul ve topluluğun tüm öğrenme deneyimlerini ve sınıf içi eğitim kalitesine dolaylı ve doğrudan katkıları hedefleyen bilinçli eylemleri içeren bir süreç” olarak tanımlamaktadır. Bu, öğretmenlerin etik hedeflerine, tek başına ya da başkalarıyla birlikte yenilik yapmayı, geliştirmeyi ve değerlendirmeyi; öğretmenlerin yetenek, duygusal zekâ ve bilgilerini gençler, meslektaşlar ve öğrencilerle birlikte hayatlarının her aşamasında planlayıp uygulamayı amaçlayan bir süreci kapsamaktadır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Öğretmenlerin mesleki gelişim özyeterlilikleri, eğitim kalitesini doğrudan etkileyen kritik bir faktördür. Öğretmenlerin kendi yeteneklerine, bilgi birikimlerine ve eğitim stratejilerine olan inancı, öğrenci başarısı üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. Bununla birlikte, bu özyeterlilik algısının farklı demografik değişkenlere göre nasıl değişiklik gösterdiği konusu, mevcut eğitim literatüründe yeterince ele alınmamıştır. Öğretmenlerin kendi öğretim pratiği hakkında nasıl hissettikleri, onların mesleki tatmini, öğrenciyle etkileşimi ve eğitim yaklaşımları üzerinde doğrudan bir etkiye sahip olabilir. Bu nedenle, bu araştırma, öğretmenlerin özyeterlilik algılarına etki eden faktörleri belirlemek ve bu faktörlerin öğretim pratiği üzerindeki etkisini anlamak için hayati bir öneme sahiptir.

1.4. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, öğretmenlerin mesleki gelişim özyeterliliklerinin farklı demografik değişkenlere (yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, çalışılan okulda görev yapma süresi ve mesleki kıdem) göre nasıl değişiklik gösterdiğini ortaya koymaktır. Özellikle, mesleki kıdem faktörünün, özyeterlilik algısı üzerinde nasıl bir etkisi olduğunu derinlemesine

incelemek araştırmanın özel bir amacıdır. Bunun yanı sıra, bu araştırma, özyeterlilik algısının eğitim pratiği üzerindeki etkisini anlamak için yapılan literatürdeki boşluğu doldurmayı hedeflemektedir. Araştırma sonuçları, öğretmen eğitimi programlarının geliştirilmesi, öğretmenler için mesleki gelişim olanaklarının artırılması ve eğitim politikalarının yeniden şekillendirilmesi açısından değerli bilgiler sunacaktır.

1.5. Problem Cümlesi

Öğretmenlerin mesleki gelişim özyeterlilikleriyle demografik özellikleri arasında anlamlı ilişki var mı?

1.6. Alt Problemler

1. Öğretmenlerin mesleki gelişim özyeterlilikleri yaşa göre farklılık gösterir mi?
2. Öğretmenlerin mesleki gelişim özyeterlilikleri cinsiyete göre farklılık gösterir mi?
3. Öğretmenlerin mesleki gelişim özyeterlilikleri medeni duruma göre farklılık gösterir mi?
4. Öğretmenlerin mesleki gelişim özyeterlilikleri öğrenim durumuna göre farklılık gösterir mi?
5. Öğretmenlerin mesleki gelişim özyeterlilikleri çalışılan okulda görev yapma süresine göre farklılık gösterir mi?
6. Öğretmenlerin mesleki gelişim özyeterlilikleri mesleki kıdem süresine göre farklılık gösterir mi?

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, örnekleme, araştırmada kullanılan veri toplama aracı, veri toplama süreci ve verilerin analizi açıklanmaktadır.

2.1. Araştırma Deseni

Öğretmenlerin mesleki gelişim özyeterliliklerinin demografik özelliklerle ilişkisinin tespit edilmesini amaçlayan bu çalışmada yöntem olarak ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Bu modele göre iki değişken arasındaki ilişkinin niteliği ortaya konmaktadır (Karasar, 2007).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın örneklemini, 2022 – 2023 eğitim - öğretim yılında İstanbul ili Sancaktepe ilçesindeki ilkokullarda görev yapan öğretmenler oluşturmuştur. Çalışma grubunda 101

öğretmen yer almıştır. Tablo 1’de çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin demografik yapıya göre dağılımı yer almaktadır.

Tablo 1. Çalışma Grubunun Demografik Yapıya Göre Dağılımı

Gruplar		f	Yüzde
Yaş	25-35	47	46,53
	36-45	35	34,65
	46-60	19	18,81
Cinsiyet	Kadın	56	55,45
	Erkek	45	44,55
Medeni Durum	Bekar	53	52,48
	Evli	48	47,52
Öğrenim Durumu	Lisans	55	54,46
	Yüksek Lisans	46	45,54
Okulda Görev Yapma Süresi	1-5 yıl	46	45,54
	6-10 yıl	44	43,56
	11 yıl ve üzeri	11	10,89
Mesleki Kıdem	1-5 yıl	18	17,82
	6-10 yıl	34	33,66
	11-20 yıl	32	31,68
	21 yıl ve üzeri	17	16,83
TOPLAM		101	100

Tablo 1 incelendiğinde 56 kadın katılımcı, 45 erkek katılımcı olmak üzere toplam 101 kişilik çalışma grubunun olduğu görülmektedir.

2.3. Veri Toplama Aracı

Öğretmenlerin Mesleki Gelişim Öz Yeterlikleri Ölçeği: Araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki gelişimleri hakkında algılarını ölçmek için Yenen ve Kılınç (2021) tarafından geliştirilen ÖMGÖYÖ kullanılmıştır. 15 maddeden ve dört boyuttan oluşan bu ölçek öğretmenlerin mesleki gelişimini kendi gözlerinden ne durumda olduğunu göstermektedir. Ölçek beşli likert tipinde hazırlanmış olup “Hiç katılmıyorum (1), Katılmıyorum (2), Kısmen katılıyorum (3), Katılıyorum (4), Tamamen katılıyorum (5)” seçeneklerinden oluşmaktadır. Yenen ve Kılınç (2021) ÖMGÖYÖ geliştirme çalışmalarında yapmış oldukları analizlerle ölçeğin geneline ilişkin Cronbach Alpha değerini ,91 olarak bulmuşlardır.

2.4. Veri Toplama Süreci

Anket formu öğretmenlere Google Form ile iletilmiş ve yanıtlar alınmıştır.

2.5. Veri Analizi

Çalışmada SPSS 26.0 programı kullanılmış ve analizler Anova ve T-testi ile gerçekleştirilmiştir.

3. BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın verilerine dayalı olarak elde edilen bulgulara ve bulgulara ait yorumlara yer verilmektedir.

3.1. Birinci probleme ilişkin bulgular

Öğretmenlerin mesleki gelişim özyeterliliklerinin yaş bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan Anova testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 2. Öğretmenlerin Mesleki Gelişim Özyeterliliklerinin Yaş Bakımından İncelenmesi

	Yaş	n	Ort.	ss	t	p
Mesleki gelişim özyeterlilik	25-35	47	3,8965	,70482	2,205	,116
	36-45	35	3,8095	,56317		
	46-60	19	3,5193	,72165		

Analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin mesleki gelişim özyeterliliklerinin yaş durumu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0,05$).

3.2. İkinci probleme ilişkin bulgular

Öğretmenlerin mesleki gelişim özyeterliliklerinin cinsiyet bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan T- testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 3. Öğretmenlerin Mesleki Gelişim Özyeterliliklerinin Cinsiyet Bakımından İncelenmesi

	Cinsiyet	n	Ort.	ss	t	p
Mesleki gelişim özyeterlilik	Kadın	56	3,7702	,67341	-,419	,599
	Erkek	45	3,8267	,67291		

Analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin mesleki gelişim özyeterliliklerinin cinsiyet bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0,05$).

3.3. Üçüncü probleme ilişkin bulgular

Öğretmenlerin mesleki gelişim özyeterliliklerinin medeni durum bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan T- testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 4. Öğretmenlerin Mesleki Gelişim Özyeterliliklerinin Medeni Durum Bakımından İncelenmesi

	Medeni Durum	n	Ort.	ss	t	p
Mesleki gelişim özyeterlilik	Bekar	53	3,7182	,63551	1,218	,259
	Evli	48	3,8806	,70378		

Analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin mesleki gelişim özyeterliliklerinin medeni durum bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0,05$).

3.4. Dördüncü probleme ilişkin bulgular

Öğretmenlerin mesleki gelişim özyeterliliklerinin öğrenim durumu bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan T- testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 5. Öğretmenlerin Mesleki Gelişim Özyeterliliklerinin Öğrenim Durumu Bakımından İncelenmesi

	Öğrenim Durumu	n	Ort.	ss	t	p
Mesleki gelişim özyeterlilik	Lisans	55	3,7939	,68340	-,023	,479
	Yüksek Lisans	46	3,7971	,66205		

Analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin mesleki gelişim özyeterliliklerinin eğitim durumu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0,05$).

3.5. Beşinci alt probleme ilişkin bulgular

Öğretmenlerin mesleki gelişim özyeterliliklerinin çalışılan okulda görev yapma farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan Anova testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 6. Öğretmenlerin Mesleki Gelişim Özyeterliliklerinin Çalışılan Okulda Görev Yapma Süresi Bakımından İncelenmesi

	Okulda Görev Süresi	n	Ort.	ss	F	p
Mesleki gelişim özyeterlilik	1-5 yıl	46	3,9435	,70721	2,420	,094
	6-10 yıl	44	3,7061	,60614		
	11-20 yıl ve üzeri	11	3,5333	,67264		

Analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin mesleki gelişim özyeterliliklerinin çalışılan okulda görev yapma süresi bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0,05$).

3.6. Altıncı alt probleme ilişkin bulgular

Öğretmenlerin mesleki gelişim özyeterliliklerinin mesleki kıdem süresi bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan Anova testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 7. Öğretmenlerin Mesleki Gelişim Özyeterliliklerinin Mesleki Kıdem Bakımından İncelenmesi

	Mesleki Kıdem	n	Ort.	ss	F	p
Mesleki gelişim özyeterlilik	1-5 yıl	18	4,1704	,60031	3,964	,010
	6-10 yıl	34	3,8882	,70414		
	11-20 yıl	32	3,6229	,61606		
	21 yıl ve üzeri	17	3,5373	,60114		

Analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin mesleki gelişim özyeterliliklerinin mesleki kıdem bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($p<0,05$).

Ortalama puanlara göre 1-5 yıl arası mesleki kıdeme sahip olanların puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

4. SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Öğretmenler, öğretmenlerini birden fazla yöntemle değerlendirerek ve bu değerlendirmeler sonucunda mesleki gelişim ihtiyaçlarını belirleyerek kendilerini geliştirebilirler. Yapılan analiz sonuçları, öğretmenlerin mesleki gelişim özyeterlilikleri üzerinde farklı değişkenlerin (yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, çalışılan okulda görev yapma süresi ve mesleki kıdem) etkisi olduğunu sorgulamaktadır. Genel bir bakışla, sonuçlar öğretmenlerin mesleki gelişim özyeterliliklerinin çoğu değişken bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediğini belirtmektedir.

Literatürde, Yılmaz ve Altinkurt (2014) benzer bir çalışma yapmış ve öğretmenlerin mesleki yeterlilikleri üzerinde cinsiyetin ve yaşın belirleyici bir rol oynamadığını belirtmiştir. Bu sonuç, şu anki analizimizle paraleldir ve bu iki değişkenin özyeterlilik algısı üzerindeki etkisinin sınırlı olduğuna işaret etmektedir.

Ancak, ilginç bir şekilde, analizimizde öğretmenlerin mesleki gelişim özyeterliliklerinin mesleki kıdem bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Bu, literatürde sıkça karşımıza çıkan bir bulgu değildir. Örneğin, Karadağ ve diğerleri (2016) tarafından yapılan bir çalışmada, mesleki kıdemle özyeterlilik arasında doğrusal bir ilişki bulunmadığı ifade edilmiştir. Bununla birlikte, şu anki çalışmamızda 1-5 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin özyeterlilik puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgu, yeni öğretmenlerin enerjileri, motivasyonları ve yeniliklere açıklıkları nedeniyle daha yüksek bir özyeterlilik algısına sahip olabileceğini düşündürülebilir.

Sonuç olarak, bu analiz sonuçları, öğretmenlerin mesleki gelişim özyeterliliklerinin çeşitli değişkenlerle ilişkisini inceleyerek, bu alandaki literatüre katkıda bulunmaktadır. Özellikle mesleki kıdemle ilgili bulgular, ileri araştırmalar için önemli bir temel oluşturmaktadır. Ancak, bu sonuçları daha geniş örneklem grupları ve farklı coğrafi bölgelerde yapılan çalışmalarla doğrulamak önemlidir.

4.1. Öneriler

Bu çalışma, mesleki kıdem ve özyeterlilik arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulmuştur. Bu nedenle, gelecekteki araştırmaların, öğretmenlerin mesleki kıdeminin, onların mesleki gelişim özyeterliliklerine nasıl etki ettiğini daha derinlemesine incelemesi

önerilir. Özellikle 1-5 yıl arasındaki kıdeme sahip öğretmenlerin özyeterlilik algılarına yönelik detaylı nitel çalışmalar yapılabilir.

Yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu ve çalışılan okulda görev yapma süresi gibi değişkenler üzerinde yapılan analiz, bu değişkenlerin özyeterlilik algısı üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığını göstermektedir. Ancak diğer demografik değişkenlerin (etnik köken, coğrafi bölge, özel/gözetim altında eğitim alma durumu vb.) bu algı üzerindeki etkileri incelenebilir.

Eğitim kurumları, öğretmenlerin özyeterlilik algılarını geliştirmek için özel programlar ve atölye çalışmaları düzenleyebilir. Özellikle, yeni kıdeme sahip öğretmenlerin bu algılarına olumlu katkıda bulunan faktörlerin neler olduğu belirlenerek, bu faktörlerin daha geniş öğretmen gruplarına uygulanması hedeflenebilir.

KAYNAKÇA

Akgündüz, D., Aydeniz, M., Çakmakçı, G., Çavaş, B., Çorlu, M. S., Öner, T., & Özdemir, S. (2015). *STEM eğitimi Türkiye raporu*. İstanbul: Scala Basım

Barber, M., & Mourshed, M. (2007). *How the world's best-performing schools systems come out on top*. McKinsey & Company.

Day, C. (1999). *Developing Teachers: The challenges of lifelong learning*. London: Falmer Press.

Değirmencioğlu, C. ve Küçükahmet, L. (1999). *Öğretmenlik mesleğine giriş*, İstanbul: Alkım Yayınları.

Hoque, K. E., Alam, G. M., & Abdullah, A. G. K. (2011). Impact of teachers' professional development on school improvement—an analysis at Bangladesh standpoint. *Asia Pacific Education Review*, 12(3), 337-348.

İlğan, A. (2013). Öğretmenler için etkili mesleki gelişim faaliyetleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Özel Sayı, 41-56.

Karadağ, E., Kılıçoğlu, G., & Yılmaz, D. (2016). Öğretmen yeterlilikleri ve mesleki kıdem üzerine bir analiz. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(2).

Karasar N. (2007). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Mizell, H. (2010). *Why professional development matters*. Learning Forward. 504 South Locust Street, Oxford, OH 45056.

Özcan, M. (2011). *Bilgi çağında öğretmen eğitimi, nitelikleri ve gücü: Bir reform önerisi*. Ankara: TED.

UNESCO. (2012). *Unesco strategy on teachers* (2012- 2015). <http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002177/217775e.pdf>

Wermke, W. (2013). *Development and autonomy: Conceptualising teachers' continuing professional development in different national contexts* (Doctoral dissertation). Stockholm University, Stockholm.

Yenen, E. T., & Kılınç, H. H. (2021). Öğretmenlerin mesleki gelişimi öz yeterlikleri ölçeği geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 25(2), 455-468.

Yılmaz, K., ve Altinkurt, Y. (2014). Öğretmen yeterlilikleri üzerine bir inceleme. *Eğitim ve Bilim*, 39(175).